

3.11 Jak Enšpígl svolal krejčí

Téma	JAK ENŠPÍGL SVOLAL KREJČÍ
Mezipředmětové vazby	Český jazyk, matematika, dějepis, finanční gramotnost
Věk žáků	6. až 8. ročník
Časová dotace	1 vyučovací hodina
Potřebné pomůcky	
Získané dovednosti a znalosti	Porozumění čtenému textu
Poznámky pro učitele	Nejprve si žáci přečtou text a potom vypracují aktivity za textem.
Zdroje	KOLÁŘ, Jiří. <i>Enšpígl</i> . 3. vyd. (2. vyd. v Klubu mladých čtenářů). Přeložil Josef HIRŠAL, ilustroval Kamil LHOTÁK. Praha: Albatros, 1992. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 80-00-00263-9.
Autor	Jana Doležalová

JAK ENŠPÍGL SVOLAL KREJČÍ

Jednoho dne Enšpígl napadlo, že povolá do Rostocku krejčí ze všech okolních krajů a pořádně si z nich vystřelí.

Protože u něho od nápadu k činu nebylo daleko, sedl a napsal list, ve kterém učeným slovem a bohatým slohem sliboval, že každého krejčího naučí zcela zvláštním způsobem šít, takže se do nejdelší smrti povede dobře jemu, jeho dětem vnukům i pravnukům. Proto svolává všechny krejčí k valnému shromáždění, kde je tomuto zázračnému umění naučí.

Když si krejčící ve městech, městečkách i vesnicích poselství přečetli, řekl si každý z nich, že si nenechá takovou příležitost ujít. Neboť naučit se umění, které nikdo neumí, je vždycky dobrá věc, a zvláště, sype-li to zlatáky. (1)

Jeden jako druhý si oblékl nedělní fráček, natáhl perka, vzal kus chleba nebo buchty do kapsy a hurá do Rostocku. (2)

Rostočtí občané nemohli vyjít z údivu, když se jejich město začalo hemžit krejčíky. Jednomu čouhaly z kapsy nůžky, jiný měl klopý fraku samou jehlu, za dalším vlály nitě jako fábory a skoro každý si zapomněl ve spěchu sundat náprstek a odložit z krku míru. Byli k poznání na sto honů a snadno je rozeznal i Enšpígl. (3)

Týž den vylepil na náměstí obrovskou ceduli, na níž slovutné mistry a tovaryše cechu krejčovského vyzýval, aby se všichni dostavili na velikou louku za městem.

Přišli do jednoho, zapomněli, že je tlačí boty i že jim kručí v břiše, zvědaví, čemu je ten světoběžník naučí.

Na kraji louky stál dům. Enšpígl si vlezl do okna, aby přehlédl celé shromáždění, a spustil:

„Slovutní mistři, pilní tovaryši,

výkvěte cechů, známí v celé říši! (4)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Dovolte, abych, i když nejsem zdejší,

uvítal ve vás znamenité krejčí,

kterým je známo už dob učení,

že k provádění svého umění

musí mít každý, kdo chce vůbec šít,

nůžky a jehlu, náprstek a nit.

Tohle je arcit' nepochybná věc

A těžko by se našel umělec,

který by uměl zhotoviti šat,

aniž by musel jehlu navlékat.

Leč věnujte mi prosím chvilku klidu.

Já na svých cestkách leckams v světě přijdu,

a procestovav křížem krážem zem,

přicházím s jedním skvělým nápadem.

Ta rada, kterou chci vám zdarma svěřit,

má význam, jež lze věru těžko měřit.

Řeknu jen tolik, že bych jinde za ni

obdržel jistě – vedle díkůvzdání –

zlato a řůru drahých kamenů.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Považte proto, co má za cenu!

Každý, kdo bude téhle rady dbát

a vezme míru třeba na kabát,

odvede práci, nad níž, můj ty pane,

nižádné oko suché nezůstane!

Nebudu vám ji opakovat znova.

Sledujte proto dobře moje slova!“ (5)

Nemusel ani krejčíky pobízet. Tlačili se kolem domu s očima navrch hlavy a s ústy dokořán, aby jim neuniklo ani slůvko. Kdo byl nedoslýchavý, udělal si z dlaní kornout a nastavoval ucho, jiný stál na špičkách nebo se vyšvihl na ramena toho, kdo stál před ním, a byli tak napjatí, že sotva dýchali.

Ale Enšpígl jim nenalil rozum hned. Mluvil půl hodiny, hodinu, napínal své posluchače, div zvědavostí nepukli – a když konečně vycítil, že už to dál nepůjde, zvolal:

„Slovutní mistři, pilní tovaryši,

Nechť moji radu každý dobře slyší!

Dávejte pozor! Než začnete šít,

když ouškem jehly provléknete nit,

nezapomeňte – slyšte radu rad –

na jejím konci uzlík udělat!“

A slavnostně se odmlčel. Shromáždění bylo zpočátku tiché, neboť to krejčím chvíli trvalo, než pochopili, že si z nich vlastně Enšpígl vystřelil. Ale bylo to ticho před bouří, které se vzápětí

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

rozburácelo tisíci hlasy. Někteří strašlivě kleli, svolávali na Enšpígla hrmy blesky a soptili, jiní křičeli, že tuhle radu znají od kolébky, další se chechtali, a nakonec se začali mezi sebou strkat a rvát.

Enšpíglovi to připadalo, jako by nastal konec světa. Stačil taktak odskočit od okna a zavřít dveře na petlici, neboť rozdurdění krejčící se již hrnuli po schodech, až se dům otrásal v základech, a ti, kteří zbyli venku, házeli po Enšpíglovi oknem boty, dřeváky, sandály, kamení, tvrdý chléb a pouchlata.

Měl zpropadené štěstí, že dveře byly pořádně okované a krejčící je neměli čím vyvrátit. Když se po dlouhé době odvážil vystrčit nos, zbyla tu po napálených řemeslnících už jen zdupaná louka.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

OTÁZKY A ÚKOLY

1. Krejčící uvažovali o zlat'ácích. Mohli jako měnu opravdu myslet zlat'áky?
2. Načrtni fráček a perka.
3. Když krejčící odložili míru. Co vlastně odložili?
4. Cech byl spolek řemeslníků. Každé řemeslo mělo svůj cech, který dbal na dodržování kvality. Vyhledej alespoň pět cechů, které byly ve středověku. Nejprve je odhadni, a potom si svoji domněnku potvrď vyhledáním informací na internetu.
5. Jakou radu bys na místě Enšpígla dal krejčíkům ty?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

ŘEŠENÍ

1. Zlatý dukát – uznávané platidlo v období středověku.
2. Fráček – kabát (sako) se šosy. Perka jsou boty bez šněrování (s pérovacím jazykem).
3. Krejčovskou mírou (metrem) je pevný pásek obvykle dlouhý 150 centimetrů s číslováním po jednom centimetru. Nebylo tomu ale tak ve středověku. Jednotek délky bylo mnoho, měly obvykle jenom lokální platnost. Pravděpodobně z této doby také pochází „Dvakrát měř a jednou řež“.
4. Cech ševců a obuvníků, mlynářů a perníkářů, zedníků a kameníků, krejčích a soukeníků, kolářů, bednářů a hrnčírů.
5. V této části je potřeba zastavit čtení textu. Nejdříve necháme žáky vymyslet Enšpíglovy rady. Teprve poté pokračujeme čtením textu.